

Tadqiqot uz

**ЎЗБЕКИСТОН
ОЛИМЛАРИ ВА
ЁШЛАРИНИНГ
ИННОВАЦИОН
ИЛМИЙ-АМАЛИЙ
ТАДҚИҚОТЛАРИ
МАВЗУСИДАГИ КОНФЕРЕНЦИЯ
МАТЕРИАЛЛАРИ**

2021

- » Ҳуқуқий тадқиқотлар
- » Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар
- » Тарих саҳифаларидаги изланишлар
- » Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни
- » Иқтисодиётда инновацияларнинг тутган ўрни
- » Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар
- » Педагогика ва психология соҳаларидаги инновациялар
- » Маданият ва санъат соҳаларини ривожланиши
- » Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши
- » Техника ва технология соҳасидаги инновациялар
- » Физика-математика фанлари ютуқлари
- » Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар
- » Кимё фанлари ютуқлари
- » Биология ва экология соҳасидаги инновациялар
- » Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари
- » Геология-минерология соҳасидаги инновациялар

**30 Sentyabr
№32**

CONFERENCES.UZ

**"ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ТАДҚИҚОТЛАР"
МАВЗУСИДАГИ РЕСПУБЛИКА 32-КЎП ТАРМОҚЛИ
ИЛМИЙ МАСОФАВИЙ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЯ
МАТЕРИАЛЛАРИ
19-ҚИСМ**

**МАТЕРИАЛЫ РЕСПУБЛИКАНСКОЙ
32-МЕЖДИСЦИПЛИНАРНОЙ ДИСТАНЦИОННОЙ
ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИИ НА ТЕМУ "НАУЧНО-
ПРАКТИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ"
ЧАСТЬ-19**

**MATERIALS OF THE REPUBLICAN
32-MULTIDISCIPLINARY ONLINE DISTANCE
CONFERENCE ON "SCIENTIFIC AND PRACTICAL
RESEARCH IN UZBEKISTAN"
PART-19**

ТОШКЕНТ-2021

УУК 001 (062)
КБК 72я43

"Ўзбекистонда илмий-амалий тадқиқотлар" [Тошкент; 2021]

"Ўзбекистонда илмий-амалий тадқиқотлар" мавзусидаги республика 32-кўп тармоқли илмий масофавий онлайн конференция материаллари тўплами, 30 сентябрь 2021 йил. - Тошкент: «Tadqiqot», 2021. - 9 б.

Ушбу Республика-илмий онлайн конференция 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналишлари бўйича Ҳаракатлар стратегиясида кўзда тутилган вазифа - илмий изланиш ютуқларини амалиётга жорий этиш йўли билан фан соҳаларини ривожлантиришга бағишланган.

Ушбу Республика илмий конференцияси таълим соҳасида меҳнат қилиб келаётган профессор - ўқитувчи ва талаба-ўқувчилар томонидан тайёрланган илмий тезислар киритилган бўлиб, унда таълим тизимида илғор замонавий ютуқлар, натижалар, муаммолар, ечимини кутаётган вазифалар ва илм-фан тараққиётининг истиқболдаги режалари таҳлил қилинган конференцияси.

Масъул муҳаррир: Файзиев Шохруд Фармонович, ю.ф.д., доцент.

1. Ҳуқуқий тадқиқотлар йўналиши

Профессор в.б., ю.ф.н. Юсувалиева Рахима (Жахон иқтисодиёти ва дипломатия университети)

2. Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар

Доцент Норматова Дилдора Эсоналиевна (Фарғона давлат университети)

3. Тарих саҳифаларидаги изланишлар

Исмаилов Ҳусанбой Маҳаммадқосим ўғли (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Таълим сифатини назорат қилиш давлат инспекцияси)

4. Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни

Доцент Уринбоев Хошимжон Бунатович (Наманган муҳандислик-қурилиш институти)

5. Давлат бошқаруви

Доцент Шакирова Шоҳида Юсуповна (Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети)

6. Журналистика

Тошбоева Барнохон Одилжоновна (Андижон давлат университети)

7. Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар

Самигова Умида Хамидуллаевна (Тошкент вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази)

8.Адабиёт

PhD Абдумажидова Дилдора Рахматуллаевна (Тошкент Молия институти)

9.Иқтисодиётда инновацияларнинг туган ўрни

Phd Вохидова Мехри Хасанова (Тошкент давлат шарқшунослик институти)

10.Педагогика ва психология соҳаларидаги инновациялар

Турсунназарова Эльвира Тахировна (Навоий вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази)

11.Жисмоний тарбия ва спорт

Усмонова Дилфузахон Иброхимовна (Жисмоний тарбия ва спорт университети)

12.Маданият ва санъат соҳаларини ривожлантириш

Тоштемиров Отабек Абидович (Фарғона политехника институти)

13.Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши

Бобохонов Олтибой Раҳмонович (Сурхандарё вилояти техника филиали)

14.Тасвирий санъат ва дизайн

Доцент Чариев Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

15.Муסיқа ва ҳаёт

Доцент Чариев Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

16.Техника ва технология соҳасидаги инновациялар

Доцент Нормирзаев Абдуқайом Раҳимбердиевич (Наманган муҳандислик-қурилиш институти)

17.Физика-математика фанлари ютуқлари

Доцент Соҳадалиев Абдурашид Мамадалиевич (Наманган муҳандислик-технология институти)

18.Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар

Т.ф.д., доцент Маматова Нодира Мухтаровна (Тошкент давлат стоматология институти)

19.Фармацевтика

Жалилов Фазлиддин Содиқович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

20.Ветеринария

Жалилов Фазлиддин Содиқович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

21.Кимё фанлари ютуқлари

Раҳмонова Доно Қаххоровна (Навоий вилояти табиий фанлар методисти)

22. Биология ва экология соҳасидаги инновациялар

Йўлдошев Лазиз Толибович (Бухоро давлат университети)

23. Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари

Доцент Сувонов Боймурод Ўралович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

24. Геология-минерология соҳасидаги инновациялар

Phd доцент Қаҳҳоров Ўктам Абдурахимович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

25. География

Йўлдошев Лазиз Толибович (Бухоро давлат университети)

Тўпламга киритилган тезислардаги маълумотларнинг хаққонийлиги ва иқтибосларнинг тўғрилигига муаллифлар масъулдир.

© Муаллифлар жамоаси

© Tadqiqot.uz

PageMaker\Верстка\Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

ФАРМАЦЕВТИКА

1. Жалилова Умида Аскарали қизи, Таджиева Аипашша Джаббаровна
“СТИФЛОС” ЙИҒМАСИ АСОСИДА СУЮҚ ЭКСТРАКТ ТЕХНОЛОГИЯСИНИ
ИШЛАБ ЧИҚИШ 7

ФАРМАЦЕВТИКА

“СТИФЛОС” ЙИҒМАСИ АСОСИДА СУЮҚ ЭКСТРАКТ ТЕХНОЛОГИЯСИНИ ИШЛАБ ЧИҚИШ

Жалилова Умида Аскаралли кизи
Тошкент фармацевтика институти талабаси
Телефон:+998(94) 424 65 70
okmkhk@gmail.com

Таджиева Аипашша Джаббаровна
Тошкент фармацевтика институти доцент
Телефон:+998(93) 582 37 13
okmkhk@gmail.com

Анотация: Республикамизда юқори технология асосида ишлайдиган фармацевтика корхоналарини ташкил этиш, маҳалий доривор ўсимликлар асосида табиий дори воситаларини ишлаб чиқишни йўлга қўйиш долзарб вазифаларидан ҳисобланади. Ҳозирги кунда доривор ўсимликлар асосида тайёрланган дори воситаларига халқ табобати ва илмий тиббиётда қизиқиш ортиб бормоқда.

Калит сўзлар: стифилос, бўймадорон, жўхори попуғи, флавоноидлар, полисахаридлар, танинлар, эфир мойи, ВНИИФ усули, мацерация усули, перколяция усули

Фармакогнозия кафедрасининг олимлари томонидан пешоб ҳайдаш хусусиятига эга бўлган “Стифилос” йиғмаси таклиф этилган. Йиғма тубулғи баргли бўймадорон ер устки қисми ва жўхори попуғидан иборат. Бўймадорон ер устки қисмининг кимёвий таркибида алкилоид ахиллеин (0,05%), К витамини, полисахаридлар, танинлар, флавоноидлар, эфир мойи (1% гача), сирка ва изовалер кислоталар, спиртлар (20%) мавжуд. Жўхори попуғининг таркибидаги биологик фаол моддалар, асосан тритерпен сапонинлар, флавоноидлар, витаминлар комплекси (Б, С, Д, К гуруҳлари) ва микроэлементлар (селен, рух, магний, фосфор, темир, натрий, калций минераллари ва бошқалар) мавжуд.

Ишнинг мақсади: Юқоридагиларни иноботга олган ҳолда стифлос йиғмаси асосида суюқ экстракт технологияси бўйича илмий изланиш олиб боришни мақсадга мувофиқ деб топилди.

Усуллари: илмий изланишда ажратма олиш жараёнига таъсир этувчи омиллардан хом ашё таркибидаги биофаол моддаларни тўлиқ ажратувчига ажралиб чиқиши учун мақсадга мувофиқ ажратувчини танлаш лозим [1]. Ажратувчи сифатида тозаланган сув, 40, 50, 60 ва 70% ли этил спиртлардан фойдаланилди. 10 г хом ашё устига 50 мл турли ажратувчилардан қуйиб, 24 соатга хона ҳароратида, ёруғликдан холи жойда қолдирилди. Сўнгра ажратма сиқиб олинди. Олинган ажратмалардан 5 мл дан олиб бюксга солинди ва курук қолдиқ қолгунча сув хаммомида буғлатилди. Курук қолдиқ миқдори гравиметрик усулда аниқланди. Олинган натижалар 70% этил спиртида олинган ажратмада кўпроқ курук қолдиқ ҳосил бўлганлиги аниқланди. Ажратувчи сифатида 70% этил спиртидан фойдаланишни лозим деб топдик. Сўнгра уч хил усулда: мацерация, перколяция ва ВНИИФ усулларида ажратмалар олинди.

Мацерация усули: бунинг учун керакли миқдорда тортиб олинган хом ашёга 1:5 нисбатда тоза ажратувчи қуйиб, 7 кунга бўктириб қўйилади. Бу вақт давомида вақти-вақти билан аралаштириб турилди. Керак бўлса яна тоза ажратувчи қуйилади. Сўнгра 1:1 нисбатда ажратма ҳосил бўлгунча сиқиб олинди.

Перколяция усули: керакли миқдорда тортиб олинган хом ашёга 1:5 нисбатда тоза ажратувчи қуйиб, 8 соатга бўктириб қўйилди. Сўнг уни перколяторга солиб устида тоза ажратувчи билан ойнасимон қават ҳосил қилинади ва 24 соатга қолдирилди. Белгиланган вақт

ўтгач, алоҳида идишга ажратмани 85% перколяция қилиб олинди (1-ажратма), бошқа идишга, хом ашё таркибида биофал модда қолмагунча тоза ажратувчи билан перколяция қилинади (2-ажратма). Олинган 2-ажратма сув ҳаммомида қуюқ, асалсимон чўзилувчи масса ҳосил бўлгунча буғлатилиб (15%), 1-ажратма (85%) билан бирлаштирилади ва тоза ажратувчи билан 100% етказилди.

ВНИИФ усули: керакли миқдорда тортиб олинган хом ашё тенг 3-қисмга бўлиб, учта перколяторга солинди. Биринчи перколяторга ойнасимон қават ҳосил бўлгунча тоза ажратувчи қуйиб, 2 соатга қолдирилди. Сўнгра ажратмани қуйиб олинди ва 2-перколяторга қуйиб, иккала перколяторда тоза ажратувчи билан ойнасимон қават ҳосил қилинди ва 2 соатга қолдирилди. Кейин иккинчи перколятордаги ажратмани учинчига, биринчинини иккинчига қуйиб, уччала перколяторда ойнасимон қават ҳосил қилинди ва 24 соатга қолдирилди. Сўнгра ажратма олиш бошланди. 3-перколятордан перколятордаги хом ашё ҳажмига тенг миқдорда ажратма қуйиб олинди. 2-перколятордаги ажратмани 3-га, 1-даги 2-га қуйилди ва ойнасимон қават ҳосил қилинди. 1-перколятор эса ишдан чиқарилди. Бу жараён такрорланади ва уч марта олинган ажратмалар қўшилиб ажратма 100% га етказилди. Натижалар: ажратмалар таркибидаги флавоноидларга (рутин) нисбатан спектрофотометрик усулида 408 ± 2 нм тўлқин узунлигида аниқланди[2]. Олинган натижалар бўйича ВНИИФ усулида олинган ажратма таркибида биофаол модда миқдори бошқа усулларга қараганда самарадорлиги юқори деб топилди.

Хулосалар: тажриба натижалари асосида стифлос йиғмасидан суюқ экстракт олишда ажратувчи сифатида 70% этил спиртидан фойдаланилди ва ВНИИФ усулида ажратма олиш мақсадга мувофиқ деб топилди.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Махкамов С.М., Махмуджонова К.С. Тайёр дори турлари технологияси. Тошкент. 2010. Б. 367.
2. ГФ XIII, РФ, Том 3, М., 2015.

**"ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ТАДҚИҚОТЛАР"
МАВЗУСИДАГИ РЕСПУБЛИКА 32-КЎП ТАРМОҚЛИ
ИЛМИЙ МАСОФАВИЙ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЯ
МАТЕРИАЛЛАРИ**

(19-қисм)

Масъул муҳаррир: Файзиев Шохруд Фармонович
Мусаҳҳиҳ: Файзиев Фаррух Фармонович
Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Эълон қилиш муддати: 30.09.2021

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000